

Täysistunto

Perjantai 22.2.2019 klo 13.00—13.32

3. Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle: Finanssipolitiikan valvonnan ja tarkastuksen vaalikausiraportti 2015-2018

Kertomus K 21/2018 vp

Valiokunnan mietintö TrVM 9/2018 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on tarkastusvaliokunnan mietintö TrVM 9/2018 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta.

Avataan keskustelu. — Esittelypuheenvuoro, valiokunnan puheenjohtaja Heinäluoma, olkaa hyvä.

Keskustelu

13.01 **Eero Heinäluoma sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiontalouden tarkastusvirasto on tehnyt meille koko vaalikauden finanssipolitiikan arviointiraportin, tämä siis koskee vuosia 2015—18. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Anteeksi! Voisitteko, edustajat, käydä nämä keskustelut salin ulkopuolella, niin kuulemme tämän esittelyn.

Finanssipolitiikan ulkopuolisessa arvioinnissa on tärkeitä, että yhteisiä pelisääntöjä noudatetaan koko euroalueella. Sääntöjähän on tiukennettu tässä ulkopuolisessa arvioinnissa ennen kaikkea Kreikan rahoituskriisin johtopäätösten johdosta. Tuolloin Kreikan tapahtumista, eräistä muistakin, johtopäätöksenä, yhteisenä havaintona oli, että tarvitaan ulkopuolista, hallituksista riippumatonta arviota, ja meillä tätä arviota tekee juuri Valtiontalouden tarkastusvirasto. Ulkoinen arviointi antaa myös eduskunnalle mahdollisuuden käydä riippumaton keskustelu finanssipolitiikan tehtyjen päätösten ja toteutuman tuloksista. Tämä sisältää arvion hyväksytyjen sääntöjen noudattamisesta, joihin olemme siis euroalueen osana sitoutuneet myös Suomessa, ja myös arvion hallituksen tavoitteiden saavuttamisesta ja finanssipolitiikan mitoituksista päättyvällä vaalikaudella. Ja tietysti erityisessä roolissa tässä on kehysmenettelyn toimivuus, miten kehystä on noudatettu.

Valiokunta on käynyt tämän viraston tekemän pohjatyön lävitse. Tässä yhteydessä voi todeta, että tarkastusvirasto on tehnyt oman työnsä huolella ja monipuolisesti ja näihin viraston perusjohtopäätöksiin on valiokunnan keskusteluissa ja myös mietinnössä voitu yhtyä.

Muutama keskeinen havainto niistä asioista, joilla on ehkä erityistä merkitystä meidän tämän päivän keskustelun ja myös tulevien johtopäätösten kannalta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2018 vp

Ensimmäinen koskee valtiontalouden kehysten joustavuutta. Meillähän nykymuotoinen kehysmenettely on ollut hivenen uudistettuna käytössä vuodesta 2003. Sillä on ollut iso merkitys valtiontalouden ennustettavuuteen ja myös menojen kasvuun. Menojen kasvu on selvästi ollut hitaampaa tämän nykymuotoisen, vuodesta 2003 alkaneen kehysmenettelyn aikana. Tärkeää on, että kehykset kuitenkin mahdollistavat suhdanteisiin reagoinnin. Suhdanneluonteisia menoja, kuten työttömyysturvamenoja, on kehyksen ulkopuolella, jolloin ne toimivat automaattisina vakauttajina ja osaltaan mahdollistavat elvyttävän toiminnan talouden laskusuhdanteessa.

Erityisesti valiokunta on sitten pohtinut kysymystä investointien roolista kehysjärjestelmässä. Kiistaton tosiasia on, että investointien listaaminen samanlaisina ja samanarvoisina menoina kuin kulutusmenot on pulmallinen, ja kehysten joustamattomuus voi toimia pitkän tähtäimen talouspolitiikan kannalta ongelmana ja osaltaan tehdä hankalaksi tulevaisuuden investointien tekemisen juuri silloin, kun on käyttämätöntä kapasiteettia, eli matalasuhdannevaiheessa.

Taloudellisessa mielessä ei siis välttämättä olisi perusteltua silloin, kun menee heikomminkin, koskea juuri julkisiin investointeihin, koska nehan ovat lähtökohtaisesti menoja, jotka joka tapauksessa on perusteltua tehdä esimerkiksi infrastruktuurihankkeissa, ja juuri silloin, kun on heikko tilanne, tätä pitäisi pystyä tekemään. Ja tiedossa on, että julkinen velanotto hyvän valtiontalouden maassa, niin kuin Suomessa, on kuitenkin huomattavasti halvempaa kuin yksityisen tahon tekemä luotonotto, josta maksetaan korkeampaa korkoa kuin mitä valtion korko on.

Valiokunta on pohtinut tätä kysymystä investointimenojen käsittelystä ajatellen myös seuraavan hallituksen työtä ja sitä, mitä johtopäätöksiä seuraavissa hallitusneuvotteluissa pitää tehdä. Talouspolitiikan kannalta voisi pitää perusteltuna, että investointimenoissa olisi nykyistä suurempi joustavuus ja oma menettelynsä kehyksessä verrattuna kulutusmenoihin. Toisaalta tiedossa on, että monet valiokunnan kuulemat asiantuntijat monet olivat huolissaan siitä, että jos tämmöinen erottelu tehdään, johtaako se sitten siihen, että monenlaiset menot tulevat investointimenoiksi ja ne oikeastaan tekevät tehottomaksi tämän kehysmenojen ennustettavuuden, joka on ollut nykyisen järjestelmän vahva puoli.

Valiokunta päätyi johtopäätöksensä siihen, että on perusteltua, että investointimenoista tulevaisuudessa käydään riittävä julkinen keskustelu ja että tätä asiaa jatkossa selvitetään, ennen kuin sellaisenaan mennään puhtaasti nykymuotoisen kehyksen jatkamiseen. Ja tietysti tällä on myös merkitystä siinä, miten voidaan julkista rahoitusta ja yksityistä rahoitusta suurissa investointihankkeissa yhdistää — asia, jota nyt parhaillaan inframenoissa käsitellään ja jossa on tehty päätöksiä myös uusien osakeyhtiöiden perustamisesta, jotka osaltaan toisivat lisää pitkäjänteisyyttä tähän infrarahoitukseen.

Sitten EU:n finanssipoliittisten sääntöjen toimivuudesta muutama havainto. Tosiasianahan on, että nämä nykymuotoiset säännöt ovat aika monimutkaisia koko EU-alueella ja ne ovat myös eräin osin läpinäkymättömiä: on vaikea nähdä, miten se päätöksenteko loppujen lopuksi tapahtuu. Valiokunnan havaintoihin kuuluu myös se, että juuri rakenteellisen alijäämän käsite näissä finanssipolitiikan säännöissä on monelle epävarmuustekijälle altis ja että näissä muutokset voivat tapahtua hyvinkin lyhyessä ajassa. Tältä osin näiden merkitys jää osin teoreettiseksi, ja kuitenkin ne ovat tärkeitä, kun arvioidaan sitä, miten valtiot ovat suoriutuneet finanssipolitiikan säännöistä komission päätöksenteossa.

Erityisesti valiokunnassa on oltu huolissaan siitä, miten Italian nykytilanne tulee jatkossa toimimaan ja missä määrin Italian vaikeudet voivat heijastua koko euroalueeseen. Ita-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2018 vp

lian päätöksenteossahan on nyt jo nähty, että sitten, kun suuressa maassa on tarve joustavuuteen, niin komissiokin muuttaa omia tulkintojaan huomattavasti hanakammin kuin pienen maan kohdalla. Sääntöjen uskottavuuden kannalta nykyinen menettely ei tietenkään ole paras mahdollinen.

Valiokunta painottaa kaikkien jäsenmaiden omaa vastuuta taloudestaan ja korostaa varovaisuutta, kun tehdään päätöksiä tulevasta Emun kehittamisestä. Valiokunta pitää tavoitetta EU:n finanssipolitiikan sääntöjen yksinkertaistamisesta oikeana. Tämä on myös tärkeää julkisen arvioinnin ja kansalaisten asioiden seurannan kannalta. Sääntökehikkoa EU:ssa tulisikin siis uudistaa, mutta tehden tämä työ avoimella tavalla ja tämän kokonaisarvion puitteissa. Ja ihan erityisesti tulee harkita Suomen omassa kannanmuodostuksessa sitä, voitaisiinko tästä monimutkaisesta rakenteellisen jäämän laskennasta luopua.

Näillä havainnoilla valiokunta esittää tätä mietintöä koko eduskunnan hyväksyttäväksi.

13.09 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Tässä mielestäni valiokunta on nostanut erittäin tärkeitä huomioita, mitkä puheenjohtaja Heinäluoma äsken hyvin esitteli.

Mitä tulee tähän kehysmenettelyn arviointiin, on tärkeää, että investointien kohtelu tullaan jatkossa arvioimaan erikseen.

Yhden haluan myös alleviivata: Valiokunta toteaa tässä selkeästi, että oli täysin oikea ratkaisu, että Yleisradio siirrettiin kehyksen ulkopuolelle. Sehän perustui parlamentaarisen, kaikkien yhteisen työryhmän näkemyksiin, ja tämän me toteamme erikseen mietinnössä.

Euroopan unionin finanssipoliittiset säännöt: on hyvä, että lausutaan siitä, että esimerkiksi rakenteellisen jäämän säännöstö on hyvinkin vaikea ja tulkittavissa ja että näitä tulee kehittää ja pohtia.

Sitten pidän hyvin tärkeänä sitä, mistä edustaja Heinäluoma kertoi, että tässä puhutaan myös muun muassa Italian taloustilanteesta ja todetaan, että se on erittäin vakava ja meidän tulee varautua siihen, että sieltä vielä voi tiettyjä ongelmia seurata, jonka johtopäätöksenä mielestäni valiokunta täysin oikein toteaa sen, että tässä taloustilanteessa ei voi liiaksi korostaa sitä, että näinä aikoina, kun Emua kehitetään, tulee kiinnittää huomiota siihen periaatteeseen, että kaikki vastaavat omasta taloudestaan ja omista veloistaan. Minusta on aivan oikea periaate, että oma vastuu ja varovaisuus tulee huomioida myös Emua kehitettäessä.

Puhemies! Haluaisin kiinnittää huomiota myös siihen, että tässä Valtiontalouden tarkastusviraston raportissahan todettiin muun muassa se seikka, että tämä hallitus ei tule saavuttamaan tavoitettaan kestävyysvajassa. Muistaisin, että siinä puhuttiin niin, että se oli tämän hallituskauden alkaessa noin 10 miljardia ja nyt se on noin 9, eli kestävyysvajetavoituksesta olemme hyvin kaukana. Ja tietenkin, kun katsomme sitten seuraavaan hallituskauteen, niin tietynlaisia tummia pilviä näkyy tässä suhteessa, koska jotain on tehtävä, ja on ollut hyvin ikävää, että tämän hallituksen rakenneuudistukset jäivät käytännössä lähes tulkoon nollan tasolle. Ja siitä sotestakin, mikä siellä sitten vaiheessa on, asiantuntijathan ovat sanoneet, että kun toive oli, että kestävyysvaje pienenesi sen kautta, niin voipi olla, että jos se tällaisena olisi mennyt, niin etumerkki olisi ollut aivan toisensuuntainen ja vaikeuksia olisi siitä seurannut.

Tästä päästään mielestäni siihen tärkeään kysymykseen yleistalouspolitiikan suunnasta, koska talous on edelleen haasteellinen. Meillä on edelleen ensi kaudella arvovalintoja edessä, ja mielestäni ei ole oikein se, että hallitus on tällä hetkellä käyttänyt sitä noususuh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2018 vp

danteen liikkumavaraansa, mikä on ollut, lähinnä hyväosaisten verohelpotuksiin: miljoonaperintöjen verohelpotuksiin, laajojen metsäomistusten verohelpotuksiin on mennyt yhteisiä varallisuuksia, ja esimerkiksi eilen keskustelimme näistä osakesäästötileistä, joista 160 miljoonaa on verotuottoja arvioitu taas ensi vaalikaudella menetettävän. Samaan aikaan, arvoisat edustajat, arvoisa puhemies, me keskustelemme hyvin vakavista asioista täällä Suomen maankamaralla, siitä, saavatko esimerkiksi meidän vanhuksemme arvokkaan, hyvän hoivan, ja me kaikki tiedämme, että tänä päivänä ei tilanne ole ollenkaan tyydyttävällä tasolla. Järkyttäviä tilanteita on, ja me tarvitsemme lisää voimavaroja. Me tarvitsemme esimerkiksi lakiin sen hoitajamitoituksen, [Maria Guzenina: Kyllä!] joka on se 0,7. — Täällä edustaja Guzenina, joka on tehnyt hyvää työtä asian puolesta, sanoo ”kyllä”, ja se on aivan oikea kyllä, juuri näin, ja muut puolueethan ovat sen ilmaisseetkin, paitsi kokoomus. Sen kantoja asiassa emme ole kuulleet selkeästi, muuta kuin että tuntuvat pistävän hanttiin ja voivatpa pistää tulevallakin kaudella.

Siksi on tärkeätä, että meillä riittää voimavaroja myös siihen, että me hoidamme tämän arvovalinnan niin, että tärkeät asiat tulee hoidettua siitä huolimatta, millaisia haasteita esimerkiksi taloustilanne meille tulee asettamaan. Halusin tämän nyt sanoa ääneen tässäkin, koska se on hyvin ajankohtainen kysymys myös tämän raportin merkeissä siitä, miten meidän finanssipoliittisia linjojamme ja samalla omia arvovalintojamme, arvoisa puhemies, teemme.

13.13 Ben Zyskowitz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen samaa mieltä edustaja Viitasen kanssa siitä, että tärkeitä arvovalintoja joudutaan finanssipoliitikassa tekemään. Mutta kun edustaja Viitanen sanoi, että he eivät ole kuulleet selkeästi kokoomuksen kantaa tähän hoitajien määrään, niin haluan yksiselitteisesti todeta, että meidän mielestämme kaikille vanhuksille kuuluu hyvä hoiva, meidän mielestämme tarvitaan lisää hoitajia. Mutta hallitus on nyt asettamassa asiantuntijaryhmän koko tätä problematiikkaa miettimään, ja me emme kuvittele, että tämä kokonaisuus on ratkaistavissa laittamalla yksi luku lakiin, vaan odotamme tämän asiantuntijaryhmän työtä, jossa asiaa tarkastellaan kokonaisuutena ottaen huomioon muun muassa kotihoito, omaishoito. Suhtaudumme hyvin ennakkoluulottomasti tähän työhön, ja kun se työ on tehty, niin siinä vaiheessa arvioimme sen työn tulosta.

Emme siis vastusta, emme aja, vaan arvioimme asiaa asiantuntijatyön jälkeen. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Käydään lyhyt debatti tästä. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää puheenvuoron, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta.

13.15 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun Kattaisen hallitus sääti vanhuspalvelulakia, joka oli äärimmäisen tärkeä, odotettu laki, ja kun se saatiin täällä läpi — sekä silloinen hallitus että silloinen oppositio pitivät sitä tärkeänä — niin siitä jäi puuttumaan tämä henkilöstömitoitus. Ja henkilöstömitoitus jäi puuttumaan sen vuoksi, että vaikka kaikki muut hallituspuolueet sitä ajoivat ja esittivät, niin kokoomus vastusti. Kokoomus vastusti sitä silloin ja näköjään vastustaa nytkin.

Silloin todettiin, että jos yhdessäkin hoitolaitoksessa vapaaehtoisilla toimilla — jotka kokoomuksen mukaan riittävät — ei päästä siihen tulokseen, että saadaan riittävän hyvää

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2018 vp

hoitoa vanhuksille, niin säädetään lakitasoisesti tai asetustasoisesti nämä minimimäärät. No, nyt ollaan nähty, mikä tulos on: kunnollista hoitoa ei saada. Silti tätä ei ole säädetty, ja kokoomus edelleen vastustaa tätä. Kaiken tämän jälkeen, kun kaikki muut puolueet ja asiantuntijat näkevät, [Puhemies koputtaa] että tämä minimiluku tarvitaan, [Puhemies: Aika!] niin te edelleen vastustatte. Kummallista.

13.16 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin tässä yhteydessä puhunut tuosta finanssipoliitikasta ja sanonut sen verran, että tämän vaalikauden ehkä yksi isoimpia haasteita on se, että ne isoimmat rakenneuudistukset ovat jääneet toteuttamatta, mutta finanssipoliitikka on noudattanut hyvin myötäsyklisiä linjaa. Ihmettelen sitä, että kun tiedetään, että vuosien 2017—2018 osalta ollaan noususuhdanteessa, jopa suhdannehuipulla, niin silloin pitäisi pystyä jäädyttämään menoja, mutta rakenteellista alijäämää on lisätty kuitenkin huomattavasti, ja siinä nimenomaan kokoomus on ollut kaikkein keskeisin toimija valtiovarainministeripuolueena.

Kysyisinkin seuraavaakin vaalikautta silmällä pitäen, missä viipyy kokoomuksen veropoliittinen ohjelma. Muun muassa sosiaalidemokraatit ovat tuoneet oman ohjelmansa, vihreät ovat tuoneet omia linjauksiaan. Kokoomuksesta kuulen aika usein, kun edustaja Vartiainen, edustaja Suutari, edustaja Lehti ja monet muut puhuvat, mutta missä on se yhteinen linja, jotta voitaisiin keskustella siitä, mitä tulevaisuudessa tehdään?

13.17 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tarkastusvaliokunnassa on tämän kauden mittaan käsitelty vuosittain finanssipoliittista ohjelmaa ja selvitystä. Oikeastaan lähtökohta on se, että asiantuntijat ovat olleet yleensä aina pessimistisempiä sen suhteen, mitä on saavutettu. Se ilmenee myöskin mietinnöstä, että on saavutettu työllisyys- ja taloustavoitteet ennakoituakin paremmin ja ennenaikaisesti. Tämä on hyvä asia, ja sitä edustaja Viitanen ei ehkä osannut oikein korostaa.

Sitten tullaan tietenkin resurssikysymyksiin jatkossakin siitä, miten julkistalouden resurssit riittävät Suomessa ja Euroopassa. Jokaisen jäsenmaan pitää hoitaa oma osuutensa. Tietenkin vanhustenhoito on yksi, johon me tarvitsemme niitä hoitavia käsiä lisää, joita tällä hetkellä välttämättä ei edes ole koulutettuna, ja sitten myöskin kunnat tarvitsevat rahaa. Täällä Helsingin kaupungissa kyllä voitaisiin jakaa osinkoakin viime vuodelta, mutta kunnat tuolla muualla maassa ovat [Puhemies koputtaa] näitten viimeisten tietojen mukaan aikamoisessa alijäämässä.

13.18 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin: kun todella on niin, että kestävyysvaje on tämän vaalikauden lopussa lähes yhtä suuri kuin vaalikauden alussa, on selvää, että ensi vaalikaudella haasteita on. Mutta on selvää, että tarpeita on laittaa vanhustenhoito kuntoon. Kenellekään ei ole voinut tulla yllätyksenä nämä uutiset, mutta on hyvä, että nyt tästä keskustellaan. Kysymys kuuluu: ollaanko tässä valmiita toimenpiteisiin?

Arvoisa puhemies! Olemme käyneet edustaja Zyskowiezin kanssa aikaisemminkin debattia tästä. Nyt hän totesi, että kokoomus ei vastusta hoitajamitoitusta. Aiemmin kävi ilmi, että toisin kuin ministeri Saarikko on sanonut, hallitus ei käynnistämässään työssä ole ilmoittanut selvittävänsä hoitajamitoitusta vaan ainoastaan henkilöstön määrää — siis toisin kuin ministeri Saarikko ilmoitti. Ilmeisesti ministeri Saarikko on tätä esittänyt.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2018 vp

Edustaja Zyskowicz, torppasiko kokoomus hallituksessa hoitajamitoituksen selvittämisen vanhuspalvelulain uudistamisen yhteydessä? [Puhemies koputtaa] Torppasitteko te? Me tiedämme, [Puhemies: Aika!] että te olette vastustaneet, mutta vastustatteko te myös selvittämistä?

13.19 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Tässä aivan asiallisesti VTV toteaa sote-uudistuksesta, että osoittautui niin vaikeaksi ennustaa sote-uudistuksen taloudellisia vaikutuksia, että sitä ei vain pystytty tekemään. Nyt olemme sen tosiasian edessä, että me emme tiedä, miten sote-uudistuksen oikein käy, ja ensi vaalikaudelle meillä on se ennakointi, että noin 500 miljoonaa pitäisi pystyä säästämään vuosittain. Tämä on hyvin ongelmallinen tilanne, kun katsotaan, että meidän kuitenkin pitäisi pitää kiinni niistä julkisen pitkän aikavälin, keskipitkän aikavälin tavoitteista ja kehysmenettelystä.

Yksi keskeinen huomio, minkä myöskin tein tästä kehysmenettelyn läpinäkyvyydestä: VTV koki ongelmaksi, että Yle vietiin sen ulkopuolelle, kun taas toisaalta valiokunta näki sen positiivisena. Tätä hiukan ihmettelen.

13.20 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä valiokunnan mietinnössä ei vanhuspalvelulakia varsinaisesti käsitelty, mutta kun arvoisa puhemies sallii tästä debatin, niin totean sen, että mielestäni meillä on kyllä todella vahva näyttö siitä, että näiden suositusten pohjalta ei hyvää vanhustenhoitoa saada. [Pia Viitanen: Kyllä!] Eli tarvitaan nimenomaan sitä lakiin kirjattua mitoitusta, josta, aivan niin kuin edustaja Arhinmäki täällä totesi, viime vaalikaudella oli jo hyvin laaja yhteinen näkemys, että sellainen olisi täytynyt saada lainsäädäntöön.

Tässä yhteydessä kyllä täytyy sanoa, että ihmettelen tätä kokoomuksen kantaa, jossa puhutaan siitä, että lakiin pitäisi saada maininta siitä, että jokainen saa tarpeen mukaista hoitoa. Meillä on jo sellainen. [Paavo Arhinmäki: Kyllä!] Kyllähän se laissa nytkin jo sanotaan. Meiltä vain puuttuu sieltä se henkilöstömitoitus. Eli en ymmärrä, mikä olisi se lisäarvo, mikä kokoomuksen näkemyksestä olisi tähän tulossa.

13.21 Juhana Vartiainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näistä vanhuspalvelumitoituksista se, että jos on käynnissä asiantuntijavalmistelu, niin on tietysti ihan pöllöä ryhtyä etukäteen vaatimaan, mitä sen asiantuntijavalmistelun sitten pitää suosittaa.

Joka tapauksessa kaikkien, jotka täällä esittävät lupauksia erilaisista mitoituksista ja lisäresurssista, olisi myös vastattava kysymykseen siitä, mistä nämä lisäresurssit otetaan. [Välihuutoja vasemmalta] Meillä on nyt jo kestävyysvaje. Me emme edes nykyisiä hyvinvointilupauksiamme pysty rahoittamaan. Ja aivan niin kuin edustaja Viitanen totesi, ei ole tehty riittävästi rakenneuudistuksia, joilla me olisimme saaneet työllisyyttä ylöspäin. Hallitus joutui miettimään, haluaako se tulosopimuksen, jollainen kiky-sopimus oli. Sillä me saimme työllisyyttä ylös, kilpailukyvyyn korjausliike käyntiin, mutta sen hintana järjestöt vaativat, että sen syvempiä rakenneuudistuksia ei tehdä. Ensi vaalikaudella niitä on tehtävä, ja jos tähän saa muilta puolueilta tukea, me joudumme katsomaan yleissitovuutta, maa-hanmuuttoa, eläkejärjestelmiä, työttömyyseläkeputkea, [Puhemies: Aika!] siinä kokoomus on todella hyvä yhteistyökumppani.

13.23 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun täällä kyseltiin, mistä sitten näille vaateille rahoja löytyy, niin tässä minä nyt haluan edelleen siteerata

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2018 vp

arvostettua valtiovarainvaliokunnan jäsentä Olavi Ala-Nissilää, joka tviittasi kokoomuksen osalta näin: ”Valtiovarainministerin puolue kokoomus on luvannut poistaa jo varain-siirto-, perintö- ja lahjaveron sekä autoveron poistamista ja hulpeat tuloveronkevennykset, yhteensä 5 miljardia? Eläkeparannuksia kritisoidaan, mutta veropopulismilla ei ole rajaa.” [Ben Zyskowiczin välihuuto] Tämä Ala-Nissilän tviittihän nyt kertoo kaiken näistä arvoalinnoista, mitä kokoomus haluaa tehdä.

Arvoisa Zyskowicz, en kuullut teidän äskeisessä litaniassanne ollenkaan sellaista selkeää sanaa siitä, mitä mieltä te tästä hoitajamitoituksesta olette. Siitä ei edelleenkään erikikään ottanut selvää, ja minä tulkitSEN, että se johtuu siitä, että te ette oikeasti halua sitä. Edustaja Lindtman esitti täällä täysin oikean kysymyksen, onko kokoomus jälleen nyt ve-sittämässä tätä muiden toivetta saada hoitajamitoitus lakiin. Minä pelkään pahoin, koska [Puhemies koputtaa] teille näkyy olevan veronkevennykset tärkeämpiä.

13.24 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ei ole ole-massa yhtä taikalukua, jolla nämä vanhusten hoivan ongelmat ratkaistaan — ei ole olemas-sa, vaikka vaalit ovat lähellä. Sen vuoksi, edustaja Lindtman, hallitus ei selvitä erikseen hoitajamitoituksen sisällyttämistä lakiin vaan hallitus tekee asiantuntijoilla koko vanhus-ten hoivan tilanteesta laajemman selvityksen, jossa tarkastellaan hoitajien määrää ja tar-kastellaan myös kotihoitoa, omaishoitoa, ennaltaehkäisyä ja niin edelleen.

Mitä tulee kokoomuksen kantaan, niin kokoomus on sitä mieltä, että tarvitaan lisää hoi-tajia, ja kokoomus on sitä mieltä, että tarvitaan toimenpiteitä. Kokoomus suhtautuu tähän asiantuntijatyöhön, joka on lähtenyt tai lähtemässä käyntiin, hyvin ennakkoluulottomasti. Emme aseta etukäteen ehtoja, että pitää lisätä mitoitusta tai ei pidä lisätä mitoitusta, vaan suhtaudumme siihen ennakkoluulottomasti ja arvioimme työtä sitten, kun se on valmis.

13.25 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on totta, kuten edustaja Zyskowicz sanoi, että hallitus ei selvitä erillistä vanhuspalvelulakimitoitusta, eikä kukaan ole vaatinut, että se työ tehtäisiin erillisenä vanhuspalvelulain uudistamisen yhtey-dessä.

Arvoisa puhemies! Se, mikä on uutinen, on se, että edes tämän vanhuspalvelulain uudis-tamisen yhteydessä, edes sen yhteydessä, hallitus ei selvitä hoitajamitoitusta. Siinä tiedot-teessa, joka sosiaali- ja terveysministeriöstä on tullut, todetaan, että täällä selvitetään vain viittä kokonaisuutta, joista yksi on henkilöstön määrä, osaaminen, kohdentaminen, osaji-en tarve. Täällä ei ole hoitajamitoitusta. Ja jos ministeri on esittänyt, että joko erillisenä tai vähintäänkin tämän lain yhteydessä hoitajamitoitusta selvitetään, mutta se ei täällä ole, niin, edustaja Zyskowicz, oliko kokoomus se, joka esti edes hoitajamitoituksen selvittä-misen vanhuspalvelulain uudistamisen yhteydessä?

13.26 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja, puhemies! On tärkeätä, että keskustellaan tästä hoitajamitoituksesta, mutta samaan aikaan keskustellaan koko vaalikauden finanssipolitiikasta ja sen tilanteesta.

Edustaja Zyskowicz toi hyvin esiin kokoomuksen kantoja hoitajamitoitukseen, mutta olisin halunnut kysyä verotuksesta: onko kokoomuksella kanta verotuksen kokonaisuuteen, millä tapaa sitä halutaan viedä eteenpäin? Sekin, minkä edustaja Vähämäki toi esiin tästä 0,5:n miljardin puskurista, mikä pitäisi saada ensi vaalikauden aikana, kokonaisuudessaan 2 miljardia, on ehdollinen sille, että 75 prosentin työllisyysaste saadaan aikaan ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2018 vp

soten 3 miljardia euroa jostain saadaan. Nämäkin ovat kuitenkin asioita, jotka ovat vähän niin kuin herran hallussa, ja käytännössä tuo välitön sopeutumistarve on aika suuri. Sen takia on olennaista keskustella verotuksesta, minkätyyppisiin ratkaisuihin kokoomus on valmis. Onko, edustaja Zyskowitz, tästä asiasta, verotuksen kokonaisuudesta, tulossa kokoomuksesta joku vastaus, miten kokonaisuudessaan verotusta pitäisi ensi vaalikauden aikana toteuttaa?

13.27 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun nyt vanhustenpalvelun tilaan päädyttiin tässä keskustelussa, niin katsojasta varmasti kuulostaa aika oudolta, että täällä me pohdimme, minkälaisia selvityksiä saataisiin aikaiseksi, kun on korkea aika tunnustaa tämä tila. Mitoitus on saatava lakiin, muuten tämä ei tule toimimaan. Tämä koko kokonaisuus pitää arvioida ja käsitellä. Suomessa olevat ikäihmiset, jotka ovat tämän hoidon puutteen kohteena, ansaitsevat kuulla sen, että täällä tämä asia nyt laitetaan kuntoon ja nopeasti. [Ben Zyskowiczin välihuuto] — Ei enää ole aikaa, edustaja Zyskowitz, odottaa selvityksiä. Kyllä tässä täytyy nyt ihan vaan tarttua tähän asiaan. Minä uskon, että tässä talossa kyllä löytyy sitä yhteistä tahtoa laittaa tämä asia kuntoon. Tehdään selvityksiä sitten lisää vähän myöhemmin.

13.28 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vaikka kokoomus yrittää edustaja Zyskowiczin suulla jotenkin antaa ymmärtää, että muut puolueet olisivat sitä mieltä, että pelkkä henkilöstömitoituksen minimin kirjaaminen lakiin ratkaisisi yksin nämä ongelmat — ei, me emme ole sitä mieltä. Tarvitaan laajasti muitakin toimia. [Antero Laukkanen: Kyllä!] Mutta jos katsoo myös kaikkien asiantuntijoiden nyt julkisuudessa esille nostamia kysymyksiä, niin nähdään se, että pelkkä vapaaehtoisuus, ohjeet eivät riitä, niin kuin kokoomus halusi uskoa. Se oli viisi vuotta sitten. Nyt nekin tahot, jotka silloin vielä sitä epäilivät, ovat tulleet sille kannalle, että tarvitaan minimitaso — paitisi kokoomus edelleenkin ei ole tällä kannalla.

Mutta tarvitaan myös muita toimia. Esimerkiksi kotihoitoa pitää parantaa merkittävästi. Sinne tarvitaan myös merkittävästi lisää henkilökuntaa. Itse asiassa kotihoidon vanhustenpalvelun piirissä on isompi joukko vanhuksia kuin ympärivuorokautisessa, ja siellä on myös suuria ongelmia. [Puhemies koputtaa] Muun muassa meidän kotikaupunkimme Helsinki on saanut huomautuksia tästä.

13.29 Eero Suutari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Aalto on jo kahteen kertaan kysynyt kokoomuksen vero-ohjelmaa, ja täytyy sanoa, että tulevan pääministeripuolueen talous- ja vero-ohjelma varmaan kiinnostaa. [Ben Zyskowitz: Sitä kannattaa odottaa!] — Sitä kannattaa odottaa, ja voin todeta myös, että se on näillä näppäimillä valmistumassa. Uskon niin, että lähipäivinä se tullaan saamaan. [Antti Lindtman: Lähipäivinä?] — Lähipäivinä talous- ja vero-ohjelma tullaan saamaan. — [Antti Lindtman: Hyvä!]

13.30 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä edustaja Vähämäki kysyi Yleisradion menojen selvittämisen kehyksen, sen kannanoton, perään. Tässähän muutoksena aikaisempaan oli se, että hallitus ensin vaalikauden alussa siirsi Yleisradion kehykseen. Tätä pidettiin huonona Yleisradion riippumattomuuden kannalta, ja parlamentaarinen työryhmä yksimielisesti esitti, että palataan siihen vanhaan käytän-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2018 vp

töön, että Yleisradio on kehyksen ulkopuolella, jolloin ei tule sitä tilannetta, että Yleisradiota ryhdyttäisiin journalististen tavoitteiden saavuttamiseksi painamaan talouden avulla. Tämä oli siis puolueiden yksimielinen kanta, myös perussuomalaiset olivat tässä mukana.

Kehyksessä tärkeintä on se, että kehysmenoja ei kierretä vaalikauden aikana, että se on uskottava ja luotettava tuomaan vakautta valtiontalouteen ja myös helpottaa luotonantajien arviota valtiontalouden tilasta. Kun Yleisradio siirrettiin kehyksen ulkopuolelle, se tapahtui kustannusneutraalisti. Tässä yhteydessä ei tehty mitään muutosta Yleisradion menoihin tai myöskään valtion menoihin niin, että olisi jätetty jotain ylimääräistä liikkumattilaa hallitukselle. Siksi valiokunta pitää tältä osin [Puhemies koputtaa] tarkastusviraston kannanottoa tarpeettomana ja harhaanjohtavana. [Puhemies: Aika!]

Jos sallitaan vielä valiokunnan puolesta hivenen ylittää, niin sanoisin toisen asian liittyen tähän meno-, kestävyysvaje- ja verokeskusteluun. Vaikka tähän mietintöön ei kirjattu mitään, niin valiokunta pitkään kyllä puhui siitä ongelmasta, että kun menot ovat tarkassa syynissä, niin sitten tulojen puolella ja verojen puolella ei tällaista olekaan, millä on taipumus johtaa tilanteeseen, että sitten vaalikauden aikana veropohjaan tulee aukkoja, koska menot ovat kiinni. Verotuksen kautta voidaan tehdä sitten erilaisia toimia, jotka kohdentuvat kunkin hallituksen hyväksi, tai enemmänkin kuin hyväksi, pitämällä tavalla, ja tästä tulopohjan [Puhemies koputtaa] reikiintymisen ongelmastahan me olemme täällä puhuneet tämänkin vuoden aikana.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin.